

Kinas politiska prioriteringar: militär-civil fusion och konsekvenser för Sverige

Anförande vid Folk och Försvars rikskonferens 2019

När jag talade här för ett år sedan var mitt huvudbudskap att vi måste basera vår utrikes- och säkerhetspolitik på en djupare förståelse av det kinesiska Kommunistpartiets världsbild och prioriteringar. Därför är det väldigt uppmanande att Folk och Försvar satsar på att ta upp de här frågorna på Rikskonferensen. Förhoppningsvis bidrar det vi säger här till att väcka tankar som får leva vidare i det säkerhetspolitiska samtalet framöver.

Så vilka är då Kinas politiska prioriteringar? Det är helt enkelt Kommunistpartiets prioriteringar, där den främsta är partiets så kallade ”kärnintresse” att behålla sitt maktmonopol.

Men det handlar också om Kinas förväntade status som ledande global stormakt, som partiets generalsekreterare Xi Jinping ju har formulerat som ”Den kinesiska drömmen om nationens stora pånyttfödelse”. En viktig del av den ”kinesiska drömmen” är att en demokrati – Taiwan – ska införlivas i Folkrepubliken Kina.

Internationellt talar Xi om sitt koncept ”mänsklighetens ödesgemenskap”, som kan tolkas som partiets vision att förändra omvärlden så att den blir mer kompatibel med Kinas styrelseskick, och Kinas globala ledarskap.

MILITÄR-CIVIL FUSION

Alla de här prioriteringarna har konsekvenser för omvärlden, men jag tänkte lyfta fram ett koncept som har fått allt större fokus under Xi, nämligen civil-militär integration, eller, som det heter i partiets språkbruk, *militär-civil fusion*, *junmin ronghe* (军民融合).

Militär-civil fusion syftar till att riva barriärer mellan de civila sektorerna och det militär-industriella komplexet. Men i synnerhet när det gäller Kinas försvarsindustri skiljer sig konceptet avsevärt från vad andra stater menar när de talar om civil-militär integration.

I den kinesiska kontexten är målet att skapa en nationell infrastruktur som länkar samman försvarsmakten – Folkets befrielsearmé – med statlig forskning och utveckling, försvarsindustrin, myndigheter, universitet och den privata sektorn.

Resonemanget är: för att Kina ska uppnå sina nationella mål krävs en stark försvarsmakt; för att bygga en stark försvarsmakt behövs en integration av det civila och militära, vilket i sin tur innebär att allt civilt, alltså även i den privata sfären, vid behov ska kunna nyttjas av militären. Detta eftersom den mest avancerade teknikutvecklingen sker i det privata näringslivet och inte i statsägda bolag.

Sedan Xi kom till makten 2012 har nästan alla stora strategiska riktlinjer omfattat militär-civil fusion, vilket visar att det är ett av hans absolut mest prioriterade områden. Militär-civil fusion betonas både i den senaste femårsplanen från 2016 och de nationella planerna för teknikutveckling, och skrevs in i Kommunistpartiets stadgar 2017.

Samma år bildade Xi Jinping Centralkommissionen för integrerad militär och civil utveckling, som leds av honom själv men där en av Politbyråns sju medlemmar håller i det dagliga arbetet. Bara den detaljen visar hur stor vikt partiet lägger vid teknikutveckling för att bygga en försvarsförmåga i världsklass.

2015 lanserade Kinas regering planen *Made in China 2025*, vars målsättning är att göra Kina till en världsledare inom de teknikområden som anses spela störst roll i framtiden, såsom robotik, avancerad IT, flyg och fordon med ny energi.

För att uppnå det målet nämns i planen att det ska ske en fullständig integrering av militär och civil tillverkning, och samtidigt att kinesiska bolag ska få statligt stöd för att kunna inhämta avancerad teknologi från utlandet, delvis genom förvärv.

2017 kom Kinas nationella plan för utveckling av artificiell intelligens, som även den handlar om att skapa ett globalt ledarskap. Här heter det att resurserna för innovation i den civila sektorn ska vara tillgängliga för militären och försvarsindustrin.

Militär-civil fusion suddar alltså ut gränserna mellan vad som är civilt och militärt. Samtidigt har Xi Jinping varit tydlig med att även privata bolag behöver tjäna partiet.

EXEMPEL FRÅN SVERIGE

Privata bolag måste vid behov dela med sig av sin teknik till Kinas försvarsmakt. Om en teknologi är tillgänglig för ett kinesiskt bolag så är den också tillgänglig för militären. Och just därför måste vi fråga oss om det är en målsättning som vi vill bidra till. För det har vi uppenbarligen gjort hittills.

Det finns två talande exempel.

Det första rör Kinas rymdförmåga. Kinas rymdprogram är ett särskilt tydligt exempel på hur Kina integrerar civil och militär verksamhet. Rymdprogrammet har i stor utsträckning militära huvudmän, även för sådan verksamhet som i andra länder drivs civilt.

Utöver det finns ett betydande transparensproblem: det finns ingen detaljerad information som gör det möjligt för utomstående att avgöra om verksamheten som bedrivs är civil eller militär. Trots detta har kinesisk rymdverksamhet i Sverige kunnat pågå i många år utan att någon så mycket som höjt på ögonbrynen.

Kina har nämligen byggt och driver en markstation på Esrange i Kiruna sedan 2016. Det kan vara problematiskt, inte bara för att Sverige därigenom kan bidra till att förstärka Kinas försvarsförmåga, men för att den här typen av samarbeten även riskerar att skada svenska relationer med tredje land, det vill säga de partner vi samarbetar nära med inom försvar och säkerhet.

Det andra exemplet gäller avancerade chip – eller

halvledare – som är helt avgörande komponenter för att producera de högteknologiska system som Kina behöver för civila produkter, men även i moderniseringen av sin försvarsindustri och i den kinesiska satsningen på nätverksbaserat informationsintensivt försvar.

Det här är ett teknikområde där Kina sedan länge är beroende av import. Värdet på Kinas import av halvledare är till och med större än Kinas oljeimport. Men målet att bli oberoende av omvärlden inom chipsektorn har stött på hårt motstånd från USA. *The Economist* beskrev i december läget som ett chipkrig.

En av Kinas strategier för att ta ett stort kliv i sin utveckling och bli oberoende av omvärlden inom chipsektorn är att inhämta teknologi från utlandet. Det sker inte minst via bolagsförvärv, och det omfattar såklart även Sverige, där vi ju fortfarande saknar mekanismer för att granska investeringar.

Svenska Dagbladet rapporterade för ett par veckor sen att kinesiska företag sen 2015 har köpt tre svenska halvledarbolag, trots att deras produkter går att använda både civilt och militärt. Två av bolagen hade sålts av svenska staten. Och två av dem ägs idag av bolag i den kinesiska försvarsindustrin.

Den svenske VD:n för ett av bolagen som intervjuas i artikeln säger att han är förvånad över att svenska staten godkände att bolaget över huvud taget såldes till Kina. I vanliga fall hade det nämligen krävts exporttillstånd för att

“Om en teknologi är tillgänglig för ett kinesiskt bolag så är den också tillgänglig för militären.”

föra över deras teknik.

Men förvärven har skett utan att någon har reagerat eller ens noterat dem. Det kan förklaras av att de verkar ha mörklagts genom komplexa strukturer som försvårar insynen.

Bristen på transparens även här gör att man kan fråga sig hur stort mörkertalet är: hur många fler sådana här fall finns det? Och ännu viktigare: om vi vill förhindra att de sker framöver, hur ska vi gå tillväga?

I Bryssel enades nyligen Europaparlamentet, Europeiska rådet och EU-kommissionen om ett ramverk för att koordinera och utbyta information om direktinvesteringar mellan EU:s medlemsstater. Syftet är att skydda kritisk teknologi och infrastruktur, helt enkelt att försvara europeiska strategiska intressen.

Men hälften av EU:s medlemsstater har inte ens etablerat nationella mekanismer för att granska investeringar, däribland Sverige. För att vi ska kunna dra nytta av informationsutbytet inom EU behöver vi först enas om huruvida vi alls behöver göra någon granskning av förvärv, vilka myndigheter som ska göra jobbet, och inte minst hur det ska gå till.

Men det går inte att tala om Kinas militär-civila fusion utan att också nämna nästa generation av trådlösa system, 5G. Här satsar Kina stort, inte minst när det gäller statligt stöd till forskning och utveckling, och utveckling av standarder. Samtidigt som staten ger exportstöd till inhemska leverantörer, begränsas tillträdet till den kinesiska marknaden för utländska bolag.

Det leder till en oro för att operatörer runtom i världen i förlängningen inte kommer att ha några alternativ än att använda sig av kinesisktillverkad infrastruktur. För vilket bolag kan konkurrera med China, Inc.?

SAMVERKAN MED KINA UTIFRÅN SVERIGES INTRESSEN

Vad är det då som är så problematiskt från ett säkerhetsperspektiv? Problematiken handlar i mångt och mycket om den kinesiska lagstiftningen. I underrättelselagen från juni 2017 går det att läsa att "alla organisationer och medborgare skall enligt lag stödja, bistå och samarbeta med den statliga underrättelsetjänstens arbete." Man ska då vara medveten om att partiets syn på underrättelsetjänst är kopplad till konceptet *nationell säkerhet* – eller i Kina snarare *statens säkerhet* – som skiljer sig markant från hur vi uppfattar nationell säkerhet i Sverige och andra liberala demokratiska stater.

Så både USA, Australien, Nya Zeeland och Japan har förbjudt kinesiska leverantörer i sina 5G-nät. Och nu

har frågan om kinesiska leverantörer av 5G-infrastruktur kommit upp på agendan i Europa, och även i Sverige. Så småningom får en svensk regering ta ställning till hur vi ska göra här. Samverkan med Kina måste baseras på en medvetenhet om Kommunistpartiets politiska prioriteringar och vilka förväntningar det har på Kinas medborgare.

För den som är intresserad finns informationen i rapporter till partikongresser, ledarnas tal, lagtexter och vitböcker.

Kina är en auktoritär enpartistat som vi delar få grundläggande normer och värderingar med. Men det är en stat som vi behöver förhålla oss till – och allt mer, i takt med att Kina tar större plats i världen. Och självklart behöver vi samarbeta med Kina när det är i vårt intresse.

Men det återstår fortfarande att tydliggöra vilka Sveriges nationella intressen är. I väntan på att vi gör det behöver vi utveckla en Kina-reflex, liknande den vi åtminstone för det mesta har när det gäller Ryssland. Med andra ord en medvetenhet om vilka långsiktiga konsekvenser som partiets prioriteringar medför här i Sverige.

*Jerker Hellström,
forskningsledare*